Секція: Фінансово-кредитна система та сталий розвиток

Турченюк Т.В.,

к.е.н., доцент кафедри менеджменту

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА КЛЮЧОВІ НАПРЯМКИ ЇЇ РОЗВИТКУ У КОНТЕКСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

Світова фінансова криза 2007-2009 років засвідчила, що ефективність регулювання фінансового сектору в Україні та і у ряді інших країн знаходиться на недостатньому рівні. У зв'язку з цим досить актуальним залишається питання побудови якісно нової системи щодо нагляду та регулювання фінансового сектору на основі використання ефективних регуляторів та здійснення моніторингу фінансової стабільності макроекономічного середовища, фінансових ринків і банківського сектору [1]. У даному контексті необхідно зазначити, що на сучасному етапі ситуація в економіці України не на стільки критична, як під час кризи, проте для застереження, на наш погляд, слід провести низку заходів, спрямованих на оптимізацію державних фінансів і сприяння розвитку вітчизняного кредитування.

Глобальна криза продемонструвала, що більшість держав і самі банківські інституції були позбавлені можливості відокремити хороші активи від поганих і таким чином вирішити, які відділи банків можуть продовжувати працювати, а діяльність яких підрозділів необхідно призупинити. Всі ці відголоски опосередковано вплинули на фінансову систему України, і як наслідок почали спостерігатися недоотримання продукції, високий рівень безробіття та погіршення стану державних фінансів. Очевидним, у даному зв'язку, є той факт, що основними пріоритетами держави на сьогодні мають бути функціонування стабільного фінансового ринку, створення відповідних умов для підвищення конкурентоспроможності фінансового ринку, а також розробка ефективної регуляторної системи за станом та розвитком національного фінансового ринку.

Заходи щодо підтримки стабільності фінансового сектору вітчизняної економіки, на нашу думку, слід поділити на дві групи: заходи, спрямовані на зміцнення банківського сектору економіки та заходи з підвищення конкуренції. На сьогоднішній день для України доцільним є застосування зарубіжного досвіду, враховуючи рекомендації Базельського комітету з банківського нагляду та адаптацію їх до умов нашої країни [2]. По-перше, мають бути достатні повноваження національних органів влади. Зазначені повноваження потрібні для того, щоб працювати з різними фінансовими організаціями, які мають складну фінансову ситуацію. Це допомогло б підтримувати фінансову стабільність, знизити системний ризик, захистити споживачів, обмежити моральну шкоду та збільшити ефективність ринкового функціонування. Прикладами повноважень, які допомогли б досягненню вказаних вище результатів, є створення «бридж-банків», можливість переводити активи, зобов'язання і бізнес-операції іншим кредитним організаціям.

По-друге, необхідно створити надійний базис для вирішення питань, пов'язаних з фінансовими групами: національне законодавство має включати позиції щодо реструктуризації юридичних осіб усередині фінансових груп. По-третє, слід забезпечити зближення інструментів і способів порятунку банків, що існують в різних національних юрисдикціях. Ця міра потрібна для того, щоб полегшити спільні дії щодо кредитних організацій, які діють в декількох юрисдикціях. По-четверте, має бути взаємне визнання заходів щодо врегулювання питань проблемних банків, які функціонують в інших юрисдикціях. Зазначений постулат необхідний для того, щоб заходи, вжиті в одній державі, визнавалися і ефективно імплементувалися в іншій.

По-п’яте, регулятори повинні працювати зі структурами групи з метою дослідження того, як треба буде рятувати банківські групи та їх окремі елементи в умовах кризи. Якщо місцеві регулятори вважають, що структури фінансових груп занадто складні для того, щоб здійснювати своєчасний і економічно доцільний порятунок, вони можуть вживати регуляторні заходи, наприклад, у вигляді вимог до капіталу чи інші пруденційні вимоги з метою

трансформації структур більш простими та зручними для реалізації планами з порятунку. Наступний постулат передбачає завчасне планування заходів щодо врегулювання питань проблемних фінансових організацій: для всіх системно важливих кредитних фінансових організацій, які працюють в декількох юрисдикціях, повинні бути складені плани їх надзвичайного порятунку в разі настання важкої фінансової ситуації. Важливим є і питання міжкордонної співпраці та обміну інформацією між національними регуляторами. Міжнародні рекомендації також досліджують проблему посилення механізмів пом'якшення ризиків, які включають в себе положення про неттінг, про забезпечення і про відділення активів клієнтів. Додатково ризики можуть пом'якшуватися більшою стандартизацією деривативних контрактів, укладенням деривативів через біржі, клірингом відповідних контрактів і розрахунками через центральних контрагентів, більшою прозорістю інформації про деривативи через репозитарії.

Отже, національні органи повинні мати повноваження тимчасово призупиняти дію положень про автоматичне припинення з метою переведення договорів на користь іншої стабільно функціонуючої фінансової організації, бридж-банку чи іншої особи. Для того, щоб відновити ринкову дисципліну, національні органи влади повинні включати в своє планування особливості та принципи стабільного функціонування інституції після державного втручання в справи конкретної фінансової організації.

Список літератури

1. Фінансова стабільність в Україні: основні проблемні питання / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/1508/1/probl%20ta%20persp%20N22%2015.pdf.
2. Международная работа над законодательством об оздоровлении и несостоятельности банков / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.worldbiz.ru/ http://www.worldbiz.ru.

Турченюк, Т.В. Фінансово-кредитна система України: проблеми та ключові напрямки її розвитку у контексті застосування позитивного міжнародного досвіду / Т.В. Турченюк // Сталий розвиток підприємств, регіонів, країн [Текст]: матеріали Міжнародної наукової конференції (5-7 листопада 2012 р). – Дніпро: Національний гірничий університет, 2012. – С.233-235.